

สภาพและการดำเนินงานศูนย์วิชาการในประเทศไทย

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์

การศึกษาสภาพและการดำเนินงานศูนย์วิชาการในประเทศไทย ใช้วิธีการสำรวจ โดยส่งแบบสอบถามไปยังหัวหน้าหน่วยงานศึกษานิเทศก์ฝ่ายสามัญศึกษาประจำจังหวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศ รวม 71 จังหวัด ได้รับคำตอบกลับมา 67 จังหวัด คิดเป็นร้อยละ 94.37 และแบบสอบถามอีกจำนวนหนึ่งส่งไปยังหัวหน้าหน่วยงานศึกษานิเทศก์ ๗ สำนักงานศึกษาธิการเขต รวม 12 เขต ได้รับคำตอบกลับมา 10 เขต คิดเป็นร้อยละ 83.84 รวมได้รับแบบสอบถามกลับมาทั้งสิ้น 77 ชุด คิดเป็นร้อยละ 92.93 ในจำนวนนี้ตอบมาว่าไม่ได้จัดศูนย์ในลักษณะนี้เลย 13 ชุด ฉะนั้นจึงนำแบบสอบถามซึ่งตอบมาว่าจัดหน่วยงานในลักษณะศูนย์วิชาการ รวม 64 ชุด มาวิเคราะห์เกี่ยวกับสภาพความคิดเห็นและการดำเนินงาน เพื่อให้ทราบว่าศูนย์วิชาการทั้งระดับจังหวัดและระดับเขตการศึกษามีสภาพและปัญหาอย่างไรบ้าง เพื่อจะเป็นแนวทางในการให้ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่เหมาะสมกับสภาพของประเทศไทยโดยใช้แนวเปรียบเทียบกับศูนย์วิชาการในสหรัฐอเมริกา ผลการวิเคราะห์ปรากฏผลออกมาดังนี้

การเรียกชื่อศูนย์

ปรากฏว่าการเรียกชื่อศูนย์ในระดับจังหวัดและเขตการศึกษาใช้คำว่า ศูนย์วิชาการมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 41.56 รองลงมาใช้คำว่า ห้องสมุด คิดเป็นร้อยละ 31.17

ตารางที่ 1 การเรียกซื้อศูนย์

ชื่อ	ระดับจังหวัด		ระดับเขตการศึกษา		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. ศูนย์วิชาการ	28	41.80	4	40.00	32	41.55
2. ศูนย์วัสดุการศึกษา	-	-	1	10.00	1	1.30
3. หอสมุด	20	29.85	4	40.00	24	31.16
4. ศูนย์โสตทัศนวัสดุ	-	-	-	-	-	-
5. ศูนย์บริการทางวิชาการ	2	2.95	-	-	2	2.60
6. ศูนย์วัสดุอุปกรณ์การศึกษา	1	1.50	-	-	1	1.30
7. หอสมุดวิชาการ	1	1.50	-	-	1	1.30
8. ศูนย์ส่งเสริมทางวิชาการ	1	1.50	1	10.00	2	2.60
9. Education Activities Center	1	1.50	-	-	1	1.30
10. ไม่ได้จัดศูนย์ในลักษณะต่าง ๆ นี้เลย	13	19.40	-	-	13	16.89
รวม	67	100.00	10	100.00	77	100.00

ที่มา จากการสำรวจ

ตารางที่ 2 ปีที่เริ่มจัดตั้งศูนย์วิชาการ

ปี พ.ศ.	ระดับจังหวัด		ระดับเขตการศึกษา		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
2501	-	-	1	10.00	1	1.57
2502	-	-	2	20.00	2	3.12
2503	1	1.86	-	-	1	1.57
2504	-	-	-	-	-	-
2505	-	-	1	10.00	1	1.57
2506	3	5.56	-	-	3	4.69
2507	1	1.86	1	10.00	2	3.12
2508	2	3.71	-	-	2	3.12
2509	4	7.41	-	-	4	6.25
2510	6	11.12	-	-	6	9.38
2511	8	14.82	-	-	8	12.50
2512	9	16.67	3	30.00	12	18.75
2513	7	12.97	-	-	7	10.92
2514	2	3.71	-	-	2	3.12
2515	3	5.56	-	-	3	4.69
ไม่ตอบ	8	14.82	2	20.00	10	15.63
รวม	54	100.00	10	100.00	64	100.00

ที่มา จากการสำรวจ

พบว่า การจัดตั้งศูนย์วิชาการก่อนปี พ.ศ. 2505 ซึ่งเป็นปีที่มีการประชุมสัมมนาเรื่องศูนย์วิชาการ ณ ศูนย์สมมนาจารย์ พญาไท มีการจัดตั้งน้อยมาก คิดเป็นร้อยละ 6.27 แต่หลังจากประชุมสัมมนาแล้วมีการจัดตั้งทุกปี นับตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2506 ถึงปี พ.ศ. 2515 คิดเป็นร้อยละ 93.73 และในปี พ.ศ. 2512 นับว่าเป็นปีที่มีการจัดตั้งมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 18.75

ตารางที่ 3 จำนวนโรงเรียนในเขตรับผิดชอบ

จำนวนโรงเรียน	ระดับจังหวัด	
	จำนวน	ร้อยละ
1 - 100	4	7.40
101 - 200	9	16.67
201 - 300	10	18.52
301 - 400	6	11.11
401 - 500	5	9.26
501 - 600	4	7.40
601 - 700	2	3.71
701 - 800	4	7.40
มากกว่า 801	2	3.71
ไม่ตอบ	8	14.82
รวม	54	100.00

ที่มา จากการสำรวจ

พบว่า ศูนย์วิชาการระดับจังหวัดที่รับผิดชอบจำนวนโรงเรียนเกิน 800 โรงเรียนมีเพียงร้อยละ 3.71 และต่ำกว่า 100 โรงเรียน ร้อยละ 7.41 ส่วนศูนย์วิชาการระดับเขตการศึกษาให้บริการแก่จังหวัดในเขตการศึกษานั้น ๆ

ตารางที่ 4 ปีที่เขตการศึกษาจัดการอบรมเรื่องศูนย์วิชาการ

ปี พ.ศ.	ระดับเขตการศึกษา	
	จำนวน	ร้อยละ
2509	1	10.00
2510	-	-
2511	1	10.00
2512	2	20.00
ไม่จัดอบรม	6	60.00
รวม	10	100.00

ที่มา จากการสำรวจ

พบว่า เขตการศึกษาจัดการอบรมเรื่องศูนย์วิชาการให้แก่ครูใหญ่ ศึกษานิเทศก์
จังหวัด และครู เพียงร้อยละ 40 เขตการศึกษาอีกร้อยละ 60 ไม่จัดการอบรม

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 5 วัตถุประสงค์ในการจัดตั้ง

วัตถุประสงค์	ระดับจังหวัด		ระดับเขตการศึกษา		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. เพื่อให้ครูใช้เป็นแหล่งค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาวิชาและแนววิธีสอน	48	88.89	8	80.00	56	87.50
2. เพื่อให้ครูได้เห็นตัวอย่างอุปกรณ์และโครงการสอนที่จัดทำขึ้น	36	66.67	6	60.00	42	65.63
3. เพื่อให้ครูได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการปรับปรุงวิธีสอนและจัดทำอุปกรณ์การสอน	32	59.26	6	60.00	38	59.38
4. เพื่อให้ครูมีโอกาสยืมหนังสือและวัสดุไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในการสอน	46	85.19	7	70.00	53	82.82
5. เพื่อเป็นตัวอย่างและให้คำแนะนำในการจัดห้องสมุดและทำอุปกรณ์	35	64.82	6	60.00	41	64.07
6. เพื่อให้ได้รับความรู้ ความบันเทิงจากหนังสือและวัสดุประเภทต่าง ๆ	33	61.20	7	70.00	40	62.50
อื่น ๆ	8	14.85	6	60.00	14	21.95

ที่มา จากการสำรวจ

ปรากฏว่า ศูนย์วิชาการมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ครูใช้เป็นแหล่งค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาวิชาและแนววิธีสอนมากที่สุด คือ ร้อยละ 87.50 และที่ตอมมาน้อยที่สุดเป็นวัตถุประสงค์อื่น ๆ ที่ศูนย์วิชาการเขียนเพิ่มเติมลงในแบบสอบถาม ตอมมาเพียงร้อยละ 21.95 เท่านั้น คือ เพื่อเป็นศูนย์ฝึกอบรมและผู้นำทางการศึกษา เพื่อเป็นแหล่งผลิตเอกสาร วารสารทางการศึกษา เพื่อเป็นแหล่งตรวจสอบแบบเรียน คู่มือครู เพื่อเป็นศูนย์กลางการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ และเพื่อเผยแพร่กิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการศึกษา

ตารางที่ 6 หน้าที่ของศูนย์วิชาการ

หน้าที่	ระดับจังหวัด		ระดับเขตการศึกษา		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. ใ้คำปรึกษาเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนและการใช้แหล่งวิชาการ	51	94.45	8	80.00	59	92.19
2. สอนการใช้วัสดุทั้งสิ่งตีพิมพ์และวัสดุที่ไม่ใช่สิ่งตีพิมพ์	18	33.34	5	50.00	23	35.94
3. ให้อินเทศ (Information) การพัฒนาใหม่ ๆ	31	57.40	7	70.00	38	59.38
4. ผลิตวัสดุใหม่ ๆ ตามความต้องการของครูและนักเรียน	22	40.74	5	50.00	27	42.19
5. จัดหาวัสดุสำหรับการสอนในชั้นเรียนและการค้นคว้า	29	53.71	5	50.00	34	53.12
6. จัดหาวัสดุอุปกรณ์ช่วยในการอบรมระหว่างประจำการ	34	62.97	6	60.00	40	62.50
7. ประสานงานด้านข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับการศึกษา	44	81.49	9	90.00	53	82.82

ที่มา จากการสำรวจ

จากตารางที่ 6 แสดงว่า ศูนย์วิชาการมีหน้าที่ให้คำปรึกษาเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนและการใช้แหล่งวิชาการมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 92.19 และที่น้อยที่สุดคือ สอนการใช้วัสดุทั้งสิ่งตีพิมพ์และวัสดุที่ไม่ใช่สิ่งตีพิมพ์ คิดเป็นร้อยละ 35.94 ของศูนย์วิชาการที่ตอบมา

ตารางที่ 7 ที่ตั้งของศูนย์วิชาการ

ที่ตั้ง	ระดับจังหวัด		ระดับเขตการศึกษา		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. สำนักงานของหน่วยศึกษานิเทศก์ซึ่งอยู่ในอาคารเดียวกันกับส่วนราชการอื่น	32	59.26	4	40.00	36	56.25
2. สำนักงานของหน่วยศึกษานิเทศก์ซึ่งเป็นอาคารเอกเทศ	18	33.34	4	40.00	22	34.37
3. อาคารเอกเทศใกล้เคียงกับหน่วยศึกษานิเทศก์	4	7.40	-	-	4	6.25
ไม่ตอบ	-	-	2	20.00	2	3.13
รวม	54	100.00	10	100.00	64	100.00

ที่มา จากการสำรวจ

ปรากฏว่าที่ตั้งของศูนย์วิชาการที่มีตั้งอยู่ในสำนักงานของหน่วยศึกษานิเทศก์ซึ่งอยู่ในอาคารเดียวกันกับส่วนราชการอื่น ๆ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 56.25 และที่น้อยที่สุดที่ตอบมา ร้อยละ 6.25 มีที่ตั้งเป็นอาคารเอกเทศใกล้เคียงกับหน่วยศึกษานิเทศก์

ตารางที่ 8 ความเหมาะสมของสถานที่ตั้ง

เหตุผล	ระดับจังหวัด		ระดับเขตการศึกษา		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ก. ไม่เหมาะสม						
1. เป็นอาคารเก่าปรับปรุงให้สวยงามได้ยาก	1	1.86	-	-	1	1.57
2. ไม่เป็นเอกเทศ สถานที่คับแคบ	37	68.52	5	50.00	42	65.60
3. อยู่ห่างไกลจากย่านชุมชน	2	3.71	-	-	2	3.13
ข. เหมาะสม						
4. อาคารเอกเทศ ปฏิบัติงานได้สะดวก	8	14.82	1	10.00	9	14.07
5. ตั้งอยู่ในพื้นที่เป็นศูนย์กลาง	4	7.41	1	10.00	5	7.80
6. ไม่ต้องเปิดจองงบประมาณสร้างใหม่	1	1.86	1	10.00	2	3.13
7. อยู่ใกล้กับสถานที่พักผ่อนครู	1	1.86	-	-	1	1.57
ไม่ตอบ	-	-	2	20.00	2	3.13
รวม	54	100.00	10	100.00	64	100.00

ที่มา จากการสำรวจ

ปรากฏว่ามีศูนย์วิชาการตอบว่าอาคารไม่เหมาะสมเพราะไม่เป็นเอกเทศและสถานที่คับแคบ ร้อยละ 65.63 สำหรับศูนย์วิชาการที่ตอบว่าเหมาะสมคือแล้วโดยให้เหตุผลว่า เป็นอาคารเอกเทศ ปฏิบัติงานได้สะดวก ร้อยละ 14.82 เหตุผลทั้งสองประการดังกล่าว เป็นเหตุผลที่ศูนย์วิชาการตอบมามากที่สุด

ตารางที่ 9 เนื้อ

เนื้อ (ตารางเมตร)	ระดับจังหวัด		ระดับเขตการศึกษา		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1 - 100	25	46.30	4	40.00	29	45.32
101 - 200	5	9.26	2	20.00	7	10.94
201 - 300	3	5.56	-	-	3	4.68
301 - 400	6	11.12	1	10.00	7	10.94
401 - 500	4	7.40	1	10.00	5	7.80
มากกว่า 500	3	5.56	1	10.00	4	6.25
ไม่ตอบ	8	14.80	1	10.00	9	14.07
รวม	54	100.00	10	100.00	64	100.00

ที่มา จากการสำรวจ

พบว่า ศูนย์วิชาการมีเนื้อที่ไม่เกิน 100 ตารางเมตร ร้อยละ 45.32 และมีเนื้อที่มากกว่า 500 ตารางเมตร มีเพียงร้อยละ 6.25 เท่านั้น

ศูนย์วิทยุโทรพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 10 ความเห็นเกี่ยวกับเนื้อที่ที่เหมาะสม

เนื้อที่ (ตารางเมตร)	ระดับจังหวัด		ระดับเขตการศึกษา		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1 - 100	2	3.70	3	30.00	5	7.82
101 - 200	8	14.82	1	10.00	9	14.07
201 - 300	4	7.41	-	-	4	6.25
301 - 400	5	9.25	-	-	5	7.82
401 - 500	2	3.70	1	10.00	3	4.69
501 - 600	2	3.70	3	30.00	5	7.82
601 - 700	2	3.70	-	-	2	3.10
701 - 800	1	1.86	-	-	1	1.57
801 - 900	4	7.41	-	-	4	6.25
901 - 1,000	2	3.70	-	-	2	3.10
มากกว่า 1,000	6	11.12	1	10.00	7	10.94
ไม่ตอบ	16	29.63	1	10.00	17	26.57
รวม	54	100.00	10	100.00	64	100.00

ที่มา จากการสำรวจ

ปรากฏว่าความเห็นในเรื่องเนื้อที่ที่เหมาะสมไม่รวมกันเป็นกลุ่มก่อน ศูนย์ตอบมาในแบบกระจายทั่วไป แต่ก็มีความเห็นที่เห็นว่าเด่นออกมาจากกลุ่มเล็กน้อย คือตอบมาร้อยละ 14.07 ของการเนื้อที่ประมาณ 101 - 200 ตารางเมตร และร้อยละ 10.94 ของการเนื้อที่มากกว่า 1,000 ตารางเมตร

ตารางที่ 11 ขอบกพรองของอาคาร

ขอบกพรอง	ระดับจังหวัด		ระดับเขตการศึกษา		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. ลักษณะอาคารและห้องไม่เหมาะสม	2	3.71	-	-	2	3.13
2. อาคารทรุดโทรม	5	9.26	2	20.00	7	10.94
3. การถ่ายเทอากาศไม่ดี	3	5.56	1	10.00	4	6.25
4. เนื้อที่คับแคบ	38	70.37	6	60.00	44	68.75
5. อาคารไม่เป็นเอกเทศ	13	24.08	3	30.00	16	25.00
6. น้ำท่วมชั้นล่างของอาคาร	2	3.71	-	-	2	3.13
7. แบบแปลนไม่เหมาะสม	4	7.41	1	10.00	5	7.82
8. สิ่งอำนวยความสะดวกมีไม่พอ	2	3.71	-	-	2	3.13
9. ไม่สะดวกในการคักแปลง	-	-	2	20.00	2	3.13

ที่มา จากการสำรวจ

พบว่าขอบกพรองของอาคารที่มากที่สุด ร้อยละ 68.75 ต่อมมาว่า สถานที่คับแคบ รองลงมาตอมมาว่าอาคารไม่เป็นเอกเทศ คิดเป็นร้อยละ 25.00

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 12 การบริการและกิจกรรมด้านการผลิต

บริการและกิจกรรม	ระดับจังหวัด		ระดับเขตการศึกษา		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. ผลิตวัสดุกราฟิก และจัดนิทรรศการเพื่อการอบรม	20	37.04	6	60.00	26	40.63
2. ผลิตสื่อทัศนวัสดุและวัสดุกราฟิกเพื่อเป็นตัวอย่างสำหรับครู	23	42.60	4	40.00	27	42.19
3. ผลิตหนังสืออ่านประกอบบริการให้โรงเรียน	34	62.97	8	80.00	42	65.63
4. ผลิตข้อสอบแจกจ่ายไปยังโรงเรียน	45	83.34	6	60.00	51	79.69
5. ผลิตสิ่งพิมพ์ที่เป็นประโยชน์ต่อครู เช่น โครงการสอน เอกสาร การอบรม	51	94.45	9	90.00	60	93.75
6. ครู ศึกษานิเทศก์ ร่วมกันผลิตวัสดุอุปกรณ์	26	48.15	5	50.00	31	48.44
7. รายงานการค้นคว้า ทดลอง และวิจัยงานทางวิชาการ	36	66.67	8	80.00	44	68.75
ไม่ตอบ	1	1.86	-	-	1	1.57

ที่มา จากการสำรวจ

พบว่ามีค่าใช้จ่ายบริการและกิจกรรมด้านการผลิตสิ่งพิมพ์ที่เป็นประโยชน์ต่อครู เช่น โครงการสอน เอกสารการอบรมมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 93.75 อันดับรองลงมาได้แก่การผลิตข้อสอบแจกจ่ายไปยังโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 79.69

ตารางที่ 13 การบริการและกิจกรรมด้านแหล่งวัสดุ

การบริการและกิจกรรม	ระดับจังหวัด		ระดับเขตการศึกษา		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. ให้คำแนะนำเกี่ยวกับวัสดุและการใช้วัสดุ	39	72.23	6	60.00	45	70.32
2. สนับสนุนในคานวัสดุและเครื่องมือสำหรับการฝึกอบรมระหว่าง ประจำการ	35	64.82	5	50.00	40	62.50
3. บริการให้ยืมและใช้วัสดุทั้งภายในและภายนอกศูนย์	39	72.23	7	70.00	46	71.88
4. บริการด้านการประเมินค่าวัสดุและเครื่องมือสำหรับใช้ในโรงเรียน	18	33.34	4	40.00	22	34.38
5. นิเทศการใช้เครื่องมือและวัสดุการศึกษาต่าง ๆ ในโรงเรียน	35	64.82	5	50.00	40	62.50
6. จัดทำแคตตาล็อก บรรณานุกรม รายชื่อวัสดุที่มีอยู่ในศูนย์	12	22.23	2	20.00	14	21.88
7. แจกจ่ายวัสดุที่ได้รับเป็นตัวอย่างจากบริษัท หางาน ไม่ตอบ	1 3	1.86 5.56	- -	- -	1 3	1.57 4.69

ที่มา จากการสำรวจ

พบว่า การให้บริการและกิจกรรมด้านแหล่งวัสดุโดยให้ยืมและใช้วัสดุทั้งภายในและภายนอกศูนย์มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 71.88 อันดับรองลงมาได้แก่การให้คำแนะนำเกี่ยวกับวัสดุและการใช้วัสดุ คิดเป็นร้อยละ 70.32

ตารางที่ 14 การบริการและกิจกรรมค่านิวิชาชีพ

การบริการและกิจกรรม	ระดับจังหวัด		ระดับเขตการศึกษา		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. จัดวัสดุทางวิชาชีพแยกไว้บริการโดยเฉพาะ	7	12.97	4	40.00	11	17.19
2. ส่งเสริมและช่วยผู้โดยการวิจารณ์ รายงานย่อ ๆ เกี่ยวกับความก้าวหน้าทางวิชาชีพ	5	9.26	2	20.00	7	10.94
3. ช่วยเหลือในการออกแบบอุปกรณ์สำหรับการสอนวิชาต่าง ๆ	26	48.15	6	60.00	32	50.00
4. สนับสนุนวัสดุวิชาชีพสำหรับการฝึกอบรมระหว่างประจำการ	17	31.49	5	50.00	22	34.38
5. ประมุขนิเทศการใช้หนังสือและวัสดุทางวิชาชีพสำหรับครูที่บรรจุใหม่	35	64.82	2	20.00	37	57.82
ไม่ตอบ	10	18.52	-	-	10	15.63

ที่มา จากการสำรวจ

พบว่ากรให้บริการและกิจกรรมค่านิวิชาชีพในด้านกรประมุขนิเทศกรใช้หนังสือและวัสดุทางวิชาชีพสำหรับครูที่บรรจุใหม่ ศูนย์วิชาการตอบมามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 57.82 อันค้บรองลงมกรร้อยละ 50.00 ได้แก่กรช่วยเหลือในการออกแบบอุปกรณ์สำหรับการสอนวิชาต่าง ๆ

ตารางที่ 15 บุคคลากรแยกตามหน้าที่ที่ให้ดำเนินงานศูนย์วิชาการ

ชื่อตำแหน่งที่ได้รับการแต่งตั้ง	ระดับจังหวัด		ระดับเขตการศึกษา		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. หัวหน้าศูนย์วิชาการ	20	37.04	5	50.00	25	39.07
2. รองหัวหน้าศูนย์วิชาการ	3	5.56	5	50.00	8	12.50
3. เจ้าหน้าที่ผลิตอุปกรณ์	8	14.82	-	-	8	12.50
4. เจ้าหน้าที่สารสนเทศศึกษา	13	24.08	-	-	13	20.32
5. บรรณารักษ์	25	46.30	4	40.00	29	45.32
6. ผู้ช่วยบรรณารักษ์	1	1.86	4	40.00	5	7.82
7. เจ้าหน้าที่ทั่วไป	6	11.12	-	-	6	9.38
8. เลขานุการศูนย์วิชาการ	6	11.12	3	30.00	9	14.07
9. กรรมการดำเนินงาน	6	11.12	5	50.00	11	17.19
10. ที่ปรึกษา	2	3.71	-	-	2	3.13
11. ไม่แต่งตั้ง (ทุกคนร่วมกันทำหน้าที่ทุกอย่าง)	1	1.86	-	-	1	1.57
ไม่ตอบ	16	29.63	-	-	16	25.00

ที่มา จากการสำรวจ

ปรากฏว่า หน้าที่ที่ได้รับแต่งตั้งให้ดำเนินงานศูนย์วิชาการมากที่สุดบรรณารักษ์ ร้อยละ 45.32 อันดับรองลงมาคือ หัวหน้าศูนย์วิชาการ ร้อยละ 39.07

ตารางที่ 16 บุคคลากรแยกตามวุฒิ

วุฒิ	ระดับจังหวัด		ระดับเขตการศึกษา		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. ไม่มีวุฒিবรรณารักษศาสตร์ หรือ โสตทัศนศึกษา	47	87.04	6	60.00	53	82.82
2. อ.บ.บ.	2	3.71	1	10.00	3	4.69
3. ป. สูงวิชาโสตทัศนศึกษา	1	1.86	-	-	1	1.57
4. ค.บ. (โสตทัศนศึกษา)	1	1.86	1	10.00	2	3.13
5. กศ.บ. (โสตทัศนศึกษา)	-	-	1	10.00	1	1.57
6. Cert. in Ed. Media Leadership	-	-	1	10.00	1	1.57
ไม่ตอบ	3	5.56	-	-	3	4.69

ที่มา จากการสำรวจ

พบว่า บุคคลากรไม่มีวุฒিবรรณารักษศาสตร์หรือโสตทัศนศึกษา ร้อยละ 82.82
มีวุฒิปริญญาบรรณารักษศาสตร์ ร้อยละ 4.69 วุฒิต่างโสตทัศนศึกษา ร้อยละ 7.83

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 17 บุคคลากรช่วยงาน

หน้าที่	ระดับจังหวัด		ระดับเขตการศึกษา		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. เสมียนประจำสำนักงาน	2	3.71	2	20.00	4	6.25
2. ครูช่วยราชการ	-	-	4	40.00	4	6.25
3. ภารโรง	8	14.82	4	40.00	12	18.75
4. บรรณาธิการของสมุดประชาชน	2	3.71	-	-	2	3.13
5. พนักงานโสตทัศนศึกษา	2	3.71	-	-	2	3.13
6. ไม่มีบุคคลากรช่วยงาน	44	81.49	2	20.00	46	71.88

ที่มา จากการสำรวจ

พบว่า ศูนย์วิชาการเป็นจำนวนมากถึงร้อยละ 71.88 ไม่มีบุคคลากรช่วยงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งศูนย์วิชาการระดับจังหวัด ร้อยละ 81.49 ไม่มีบุคคลากรช่วยงาน มีแต่ศึกษานิเทศก์ช่วยกันดำเนินงานศูนย์ ศูนย์วิชาการระดับเขตการศึกษาอยู่ในฐานะดีกว่า เพราะมีครูช่วยราชการและภารโรง ซึ่งศูนย์ระดับนี้โดยมาก ร้อยละ 40.00 เท่ากัน ส่วนบุคคลากรช่วยงานทางโสตทัศนศึกษามีน้อยที่สุดทั้ง 2 ระดับ คือระดับจังหวัด ร้อยละ 3.71 ระดับเขตการศึกษา ร้อยละ 3.13

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 18 ความรู้และประสบการณ์ของผู้ดำเนินงาน

ความรู้และประสบการณ์	ระดับจังหวัด		ระดับเขตการศึกษา		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. เคยศึกษาโดยตรงทางวิชา บรรณารักษศาสตร์	2	3.71	1	10.00	3	4.69
2. เคยศึกษาโดยตรงทางวิชา โสตทัศนศึกษา	6	11.12	1	10.00	7	10.94
3. เคยได้รับการอบรม	19	35.19	4	40.00	23	35.94
4. เคยศึกษาหาความรู้จากตำรา หรือเอกสารต่าง ๆ	30	55.56	6	60.00	36	56.25
5. ไม่มีความรู้และประสบการณ์เลย	4	7.41	3	30.00	7	10.94
ไม่ตอบ	13	24.08	-	-	13	20.32

ที่มา จากการสำรวจ

ปรากฏว่าผู้ดำเนินงานศูนย์วิชาการ ร้อยละ 56.25 ศึกษาหาความรู้จากตำราหรือเอกสารต่าง ๆ ด้วยตนเอง มีผู้ที่ศึกษาทางบรรณารักษศาสตร์และโสตทัศนศึกษามาโดยตรงน้อย คือร้อยละ 4.69 และ 10.94 ตามลำดับ

ตารางที่ 19 เปรียบเทียบสิ่งพิมพ์กับความจำเป็นในการใช้สอย

สิ่งพิมพ์	ระดับจังหวัด						ระดับเขตการศึกษา						รวม					
	(1)		(2)		(3)		(1)		(2)		(3)		(1)		(2)		(3)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. หลักสูตร	15	27.78	25	46.30	14	25.93	2	20.00	5	50.00	4	40.00	17	26.57	30	46.88	18	28.13
2. ประมวลการสอน	11	20.37	21	38.89	17	31.49	1	10.00	4	40.00	2	20.00	12	18.75	25	39.07	19	29.69
3. โครงการสอน	16	29.63	20	37.04	12	22.23	1	10.00	4	40.00	2	20.00	17	26.57	24	37.50	14	21.88
4. บันทึกการสอน	15	27.78	16	29.63	11	20.37	1	10.00	5	50.00	-	-	16	25.00	21	32.82	11	17.19
5. คู่มือครู	9	16.67	28	51.86	13	24.08	-	-	5	50.00	2	20.00	9	14.07	33	51.57	15	23.44
6. คู่มือแนะนำการสอน	8	14.82	30	55.56	10	18.52	1	10.00	3	30.00	3	30.00	9	14.07	33	51.57	13	20.32
7. แบบเรียน	16	29.63	15	27.78	14	25.93	1	10.00	3	30.00	3	30.00	17	26.57	18	28.13	17	26.57
8. แบบทดสอบมาตรฐาน	4	7.41	28	51.86	10	18.52	-	-	5	50.00	1	10.00	4	6.25	33	51.57	11	17.19
9. หนังสือภาคปฏิบัติ	2	3.71	26	48.15	12	22.23	-	-	5	50.00	2	20.00	2	3.13	31	48.44	14	21.88
10. หนังสืออ่านประกอบ	7	12.97	24	44.45	15	27.78	-	-	4	40.00	3	30.00	7	10.94	28	43.75	18	28.13
11. สิ่งพิมพ์ของกระทรวง - ศึกษาธิการ	14	25.93	19	35.19	13	24.08	-	-	5	50.00	3	30.00	14	21.88	24	37.50	16	25.00

ตารางที่ 19 (ต่อ)

สิ่งพิมพ์	ระดับจังหวัด						ระดับเขตการศึกษา						รวม					
	(1)		(2)		(3)		(1)		(2)		(3)		(1)		(2)		(3)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
12. วารสาร	13	24.08	14	25.93	17	31.49	3	30.00	4	40.00	1	10.00	16	25.00	18	28.13	18	28.13
13. หนังสือพิมพ์	19	35.19	14	25.93	13	24.08	3	30.00	4	40.00	1	10.00	22	34.38	18	28.13	14	21.88
14. แคตตาล็อก	5	9.26	22	40.74	14	25.93	1	10.00	4	40.00	2	20.00	6	9.38	26	40.63	16	25.00

ที่มา จากการสำรวจ

สิ่งพิมพ์เมื่อเปรียบเทียบกับการใช้สอยปรากฏว่า คู่มือครู คู่มือแนะนำการสอน และแบบทดสอบมาตรฐาน มีไม่เพียงพอกับการใช้สอยและไม่มีแหล่งใกล้เคียงที่จะยืมได้ ศูนย์คอมพิวเตอร์มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 51.57 เท่ากัน

หมายเหตุ

- (1) หมายถึง มีเพียงพอ
- (2) หมายถึง มีไม่เพียงพอและไม่มีแหล่งใกล้เคียงที่จะยืมได้
- (3) หมายถึง มีไม่เพียงพอแต่ยืมจากแหล่งใกล้เคียงได้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 20 เปรียบเทียบวัสดุโสทท์ต้นกับความจำเป็นในการใช้สอย

วัสดุโสทท์ต้น	ระดับจังหวัด						ระดับเขตการศึกษา						รวม					
	(1)		(2)		(3)		(1)		(2)		(3)		(1)		(2)		(3)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. फिल्मสตริป	16	29.63	24	44.45	7	12.97	1	10.00	8	80.00	-	-	17	26.57	32	50.00	7	10.94
2. फिल्मภาพยนตร์	2	3.71	26	48.15	17	31.49	1	10.00	6	60.00	2	20.00	3	4.69	32	50.00	19	29.69
3. สไลด์	6	11.12	23	42.60	17	31.49	1	10.00	7	70.00	1	10.00	7	10.94	30	46.88	18	28.13
4. เทปบันทึกเสียง	15	27.78	21	38.89	11	20.37	1	10.00	7	70.00	1	10.00	16	25.00	28	43.75	12	18.75
5. จานเสียง	8	14.82	25	46.30	11	20.37	1	10.00	8	80.00	-	-	9	14.07	33	51.57	11	17.19
6. ภาพชุด	2	3.71	30	55.56	13	24.08	1	10.00	8	80.00	-	-	3	4.69	38	59.38	13	20.32
7. แผนที่	3	5.56	27	50.00	15	27.78	1	10.00	8	80.00	-	-	4	6.25	35	54.69	15	23.44
8. ลูกโลก	2	3.71	27	50.00	15	27.78	-	-	8	80.00	1	10.00	2	3.13	35	54.69	16	25.00
9. ภาพฉีก	4	7.41	27	50.00	15	27.78	1	10.00	8	80.00	-	-	5	7.82	35	54.69	15	23.44
10. แผนภูมิ	6	11.12	26	48.15	14	25.93	1	10.00	6	60.00	2	20.00	7	10.94	32	50.00	16	25.00
11. แผนภาพ	7	12.97	25	46.30	14	25.93	1	10.00	6	60.00	2	20.00	8	12.50	31	48.44	16	25.00
12. ภาพโฆษณา	5	9.26	25	46.30	15	27.78	1	10.00	6	60.00	2	20.00	6	9.38	31	48.44	17	26.57
13. ภาพถ่าย	4	7.41	23	42.60	18	33.34	1	10.00	6	60.00	1	10.00	5	7.82	29	45.32	19	26.69

ตารางที่ 20 (ต่อ)

วัสดุ/สภพทัศน	ระดับจังหวัด						ระดับเขตการศึกษา						รวม					
	(1)		(2)		(3)		(1)		(2)		(3)		(1)		(2)		(3)	
	จำนวน	รอยละ	จำนวน	รอยละ	จำนวน	รอยละ	จำนวน	รอยละ	จำนวน	รอยละ	จำนวน	รอยละ	จำนวน	รอยละ	จำนวน	รอยละ	จำนวน	รอยละ
14. แผนสถิติ	6	11.12	22	40.74	16	29.63	1	10.00	6	60.00	2	20.00	7	10.94	28	43.75	18	28.13
15. ป้ายนิเทศ	11	20.37	21	38.89	14	25.93	2	20.00	6	60.00	1	10.00	13	20.32	27	42.19	15	23.44
16. นูนจำลอง	2	3.71	26	48.15	16	29.63	-	-	8	80.00	1	10.00	2	3.13	34	53.13	17	26.57
17. ของตัวอย่าง	2	3.71	26	48.15	15	27.78	-	-	8	80.00	1	10.00	2	3.13	34	53.13	16	25.00
18. ของล้อแบบ	1	1.86	23	42.60	15	27.78	-	-	8	80.00	1	10.00	1	1.57	31	48.44	16	25.00
19. กราฟ	6	11.12	22	40.74	13	24.08	1	10.00	6	60.00	2	20.00	7	10.94	28	43.75	15	23.44
20. ไทออรามา	3	5.56	22	40.74	14	25.93	-	-	7	70.00	2	20.00	3	4.69	29	45.32	16	25.00

ที่มา จากการสำรวจ

หมายเหตุ

(1) หมายถึงมีเพียงพอ

(2) หมายถึงมีไม่เพียงพอและไม่มีแหล่งใกล้เคียงที่จะยืมได้

(3) หมายถึงมีไม่เพียงพอแต่ยืมจากแหล่งใกล้เคียงได้

จากตารางที่ 20 ซึ่งแสดงเปรียบเทียบโสตทัศนวัสดุกับความจำเป็นในการใช้สื่อ
ปรากฏว่า ในช่องมีไม่เพียงพอและไม่มีแหล่งใกล้เคียงที่จะยืมได้มีเปอร์เซ็นต์สูงกว่าสองของ
ทุกรายการ โสตทัศนวัสดุที่ศูนย์ตอบว่าไม่เพียงพอและไม่มีแหล่งใกล้เคียงที่จะยืมได้มากที่สุด
คือ ภาพชุด คิกเป็นร้อยละ 59.38 สำหรับโสตทัศนวัสดุที่ศูนย์ตอบว่ามีเพียงพอมากที่สุดคือ
ฟิล์มสตริป คิกเป็นร้อยละ 26.57 แต่อย่างไรก็ตาม ศูนย์ตอบว่ามีฟิล์มสตริปไม่เพียงพอและ
ไม่มีแหล่งใกล้เคียงให้ยืมได้มากกว่า คือคิกเป็นร้อยละ 50 จึงนับว่าวัสดุโสตทัศนขาดแคลน
มากทุกประเภท



ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 21 เปรียบเทียบเครื่องมือโสตทัศนศึกษากับความจำเป็นในการใช้สอย

เครื่องมือโสตทัศนศึกษา	ระดับจังหวัด						ระดับเขตการศึกษา						รวม					
	(1)		(2)		(3)		(1)		(2)		(3)		(1)		(2)		(3)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. เครื่องฉายภาพยนตร์	20	37.04	17	31.49	8	14.82	1	10.00	5	50.00	3	30.00	21	32.82	22	34.38	11	17.19
2. เครื่องฉายสไลด์	26	48.15	9	16.67	9	16.67	3	30.00	4	40.00	2	20.00	29	45.32	13	20.32	11	17.19
3. เครื่องฉายฟิล์มสตริป	23	42.60	15	27.78	6	11.12	3	30.00	4	40.00	2	20.00	26	40.63	19	29.69	8	12.50
4. เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ	17	31.49	23	42.60	5	9.26	1	10.00	7	70.00	1	10.00	18	28.13	30	46.88	6	9.38
5. เครื่องฉายภาพทึบ	3	5.56	32	59.26	5	9.26	3	30.00	5	50.00	1	10.00	6	9.38	37	57.82	6	9.38
6. เครื่องฉายภาพจุลทรรศน์	1	1.86	29	53.71	8	14.82	-	-	9	90.00	-	-	1	1.57	38	59.38	8	12.50
7. เครื่องเล่นแผ่นเสียง	17	31.49	25	46.30	2	3.71	1	10.00	6	60.00	2	20.00	18	28.13	31	48.44	4	6.25
8. เครื่องบันทึกเสียง	20	37.04	14	25.93	10	18.52	-	-	5	50.00	4	40.00	20	31.25	19	29.69	14	21.88
9. จอฉาย	21	38.89	14	25.93	8	14.82	2	20.00	4	40.00	3	30.00	23	35.94	18	28.13	11	17.19
10. เครื่องรับโทรทัศน์	1	1.86	26	29.63	10	18.52	-	-	8	80.00	1	10.00	1	1.57	34	53.13	11	17.19
11. เครื่องรับวิทยุ	10	18.52	17	31.49	11	20.37	1	10.00	5	50.00	3	30.00	11	17.19	22	34.48	14	21.88

ที่มา จากการสำรวจ

หมายเหตุ

- (1) หมายถึงมีเพียงพอ (2) หมายถึงมีไม่เพียงพอและไม่มีแหล่งใกล้เคียงที่จะยืมได้
 (3) หมายถึงมีไม่เพียงพอแต่ยืมจากแหล่งใกล้เคียงได้

จากตารางที่ 21 เปรียบเทียบเครื่องมือโสตทัศนศึกษาที่จำเป็นในการใช้สอย
ปรากฏว่า ศูนย์วิชาการทั้งระดับจังหวัดและระดับเขตการศึกษามีเครื่องมือโสตทัศนศึกษาไม่เพียงพอ
และไม่สามารถยืมจากแหล่งใกล้เคียงได้ สำหรับรายการที่ขาดแคลนมากที่สุดคือ เครื่องฉาย
ภาพจุลทรรศน์ คิดเป็นร้อยละ 57.82 สำหรับเครื่องมือที่ตอบว่ามีเพียงพอ ซึ่งตอบมามาก
ที่สุด คิดเป็นร้อยละ 45.32 ได้แก่ เครื่องฉายสไลด์



ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 22 เปรียบเทียบเครื่องมือสำหรับการผลิตกับความจำเป็นในการใช้สอย

เครื่องมือสำหรับการผลิต	ระดับจังหวัด						ระดับเขตการศึกษา						รวม					
	(1)		(2)		(3)		(1)		(2)		(3)		(1)	(2)	(3)			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
1. เครื่องตัดกระดาษ	34	62.97	8	14.82	5	9.26	2	20.00	5	50.00	2	20.00	36	56.25	13	20.32	7	10.94
2. เครื่องอัดสำเนา	30	55.56	8	14.82	7	12.97	1	10.00	4	40.00	4	40.00	31	48.44	12	18.75	11	17.19
3. เครื่องถ่ายเอกสาร	2	3.71	29	53.71	7	12.97	-	-	8	80.00	1	10.00	2	3.13	37	57.82	8	12.50
4. กล้องถ่ายภาพยนตร์	1	1.86	28	51.86	8	14.82	-	-	9	90.00	-	-	1	1.57	37	57.82	8	12.50
5. กล้องถ่ายรูป	4	7.41	24	44.45	13	24.08	-	-	8	80.00	1	10.00	4	6.25	32	50.00	14	21.88
6. เครื่องพิมพ์ดีด	22	40.74	9	16.67	13	24.08	1	10.00	5	50.00	3	30.00	23	35.94	14	21.88	16	25.00
7. เครื่องอัดและขยายภาพ	3	5.56	28	51.86	7	12.97	1	10.00	8	80.00	-	-	4	6.25	36	56.25	7	10.94

ที่มา จากการสำรวจ หมายเหตุ (1) หมายถึงมีเพียงพอ (2) หมายถึงมีไม่เพียงพอและไม่มีแหล่งใกล้เคียงที่จะยืมได้ (3) หมายถึงมีไม่เพียงพอแต่ยืมจากแหล่งใกล้เคียงได้

ปรากฏว่า เครื่องตัดกระดาษ เครื่องอัดสำเนา และเครื่องพิมพ์ดีด ศูนย์วิชาการส่วนมากมีเพียงพอกับการใช้สอย สำหรับเครื่องมือที่ไม่เพียงพอและไม่สามารถยืมจากแหล่งใกล้เคียงได้ ซึ่งได้รับคำตอบมามากที่สุด ได้แก่ เครื่องถ่ายเอกสาร และกล้องถ่ายภาพยนตร์ คิดเป็นร้อยละ 57.82 เท่ากัน

ตารางที่ 23 จำนวนสิ่งพิมพ์ที่ต้องการเพิ่ม

สิ่งพิมพ์	จำนวน 1 - 20						จำนวน 21 - 40						จำนวนมากกว่า 40					
	ระดับจังหวัด		ระดับเขตการศึกษา		รวม		ระดับจังหวัด		ระดับเขตการศึกษา		รวม		ระดับจังหวัด		ระดับเขตการศึกษา		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. หลักสูตร	10	18.52	1	10.00	11	17.19	1	1.86	1	10.00	2	3.13	14	25.93	3	30.00	17	26.57
2. ประมวลการสอน	13	24.08	1	10.00	14	21.88	3	5.56	1	10.00	4	6.25	11	20.37	1	10.00	12	18.75
3. โครงการสอน	10	18.52	1	10.00	11	17.19	2	3.71	1	10.00	3	4.69	11	20.37	-	-	11	17.19
4. บันทึกการสอน	10	18.52	1	10.00	11	17.19	1	1.86	-	-	1	1.57	10	18.52	1	10.00	11	17.19
5. คู่มือครู	11	20.37	1	10.00	12	18.75	2	3.71	-	-	1	1.57	10	18.52	1	10.00	11	17.19
6. คู่มือแนะนำการสอน	12	22.23	2	20.00	14	21.88	2	3.71	1	10.00	3	4.69	13	24.08	-	-	13	20.32
7. แบบเรียน	9	16.67	2	20.00	11	17.19	-	-	-	-	-	-	12	22.23	1	10.00	13	20.32
8. แบบทดสอบมาตรฐาน	8	14.82	1	10.00	9	14.07	4	7.41	1	10.00	5	7.82	10	18.52	-	-	10	15.63
9. หนังสือภาคปฏิบัติ	15	27.78	2	20.00	17	26.57	-	-	1	10.00	1	1.57	10	18.52	-	-	10	15.63
10. หนังสืออ่านประกอบ	9	16.67	2	20.00	11	17.19	2	3.71	-	-	2	3.13	9	16.67	1	10.00	10	15.63
11. สิ่งพิมพ์ของกระทรวง - ศึกษาธิการ	8	14.82	2	20.00	10	15.63	-	-	-	-	-	-	6	11.12	1	10.00	7	10.94
12. วารสาร	6	11.12	2	20.00	8	12.50	-	-	-	-	-	-	4	7.41	-	-	4	6.25
13. หนังสือพิมพ์	10	18.52	2	20.00	12	18.75	-	-	-	-	-	-	4	7.41	-	-	4	6.25
14. แคลคูลอก	8	14.82	3	30.00	11	17.19	1	1.86	-	-	1	1.57	5	9.26	-	-	5	7.82

ที่มา จากการสำรวจ

จากตารางที่ 23 จำนวนสิ่งพิมพ์ที่ต้องการเพิ่ม ปรากฏว่าจำนวนสิ่งพิมพ์
ที่ต้องการเพิ่มไม่เกิน 20 เล่ม ที่ตอบมากที่สุดได้แก่ หนังสือภาคปฏิบัติ คิดเป็นร้อยละ
26.57 ต้องการเพิ่มไม่เกิน 40 เล่ม ได้แก่แบบทดสอบมาตรฐาน คิดเป็นร้อยละ 7.82
ต้องการเพิ่มมากกว่า 40 เล่ม ได้แก่หลักสูตร คิดเป็นร้อยละ 26.57



ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 24 จำนวนวัสดุโสตทัศนที่ขอการเพิ่ม

วัสดุโสตทัศน	จำนวน 1 - 20						จำนวน 21 - 40						จำนวนมากกว่า 40					
	ระดับจังหวัด		ระดับเขตการศึกษา		รวม		ระดับจังหวัด		ระดับเขตการศึกษา		รวม		ระดับจังหวัด		ระดับเขตการศึกษา		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. फिल्मสตริป	7	12.97	1	10.00	8	12.50	3	5.56	1	10.00	4	6.25	2	3.71	-	-	2	3.13
2. फिल्मภาพยนตร์	12	22.23	2	20.00	14	21.88	2	3.71	-	-	2	3.13	1	1.86	-	-	1	1.57
3. สไลด์	6	11.12	1	10.00	7	10.94	2	3.71	1	10.00	3	4.69	9	16.67	-	-	9	14.07
4. เทปบันทึกเสียง	16	29.63	4	40.00	20	31.25	1	1.86	-	-	1	1.57	1	1.86	-	-	1	1.57
5. จวนเสียง	7	12.97	1	10.00	8	12.50	4	7.41	-	-	4	6.25	4	7.41	2	20.00	6	9.38
6. ภาพชุด	14	25.93	2	20.00	16	25.00	-	-	1	10.00	1	1.57	6	11.12	1	10.00	7	10.94
7. แผนที่	16	29.63	4	40.00	20	31.25	-	-	-	-	-	-	6	11.12	-	-	6	9.38
8. ลูกโลก	22	40.74	4	40.00	26	40.63	-	-	-	-	-	-	2	3.71	-	-	2	3.13
9. ภาพนิ่ง	11	20.37	2	20.00	13	20.32	2	3.71	-	-	2	3.13	4	7.41	1	10.00	5	7.82
10. แผนภูมิ	12	22.23	2	20.00	14	21.88	2	3.71	-	-	2	3.13	3	5.56	1	10.00	4	6.25
11. แผนภาพ	12	22.23	2	20.00	14	21.88	2	3.71	2	20.00	4	6.25	3	5.56	-	-	3	4.69
12. ภาพโฆษณา	13	24.08	2	20.00	15	23.44	4	7.41	-	-	4	6.25	2	3.71	1	10.00	3	4.69
13. ภาพถ่าย	12	22.23	2	20.00	14	21.88	2	3.71	-	-	2	3.13	1	1.86	1	10.00	2	3.13

ตารางที่ 24 (ต่อ)

วัสดุโสตทัศน	จำนวน 1 - 20			จำนวน 21 - 40			จำนวนมากกว่า 40											
	ระดับเขต		รวม	ระดับเขต		รวม	ระดับเขต		รวม									
	ระดับจังหวัด	การศึกษา		ระดับจังหวัด	การศึกษา		ระดับจังหวัด	การศึกษา										
จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ									
14. แบนสถิติ	11	20.37	2	20.00	13	20.32	2	3.71	-	-	2	3.13	1	1.86	-	-	1	1.57
15. ป้ายนิเทศ	13	24.08	2	20.00	15	23.44	-	-	-	-	-	-	1	1.86	-	-	1	1.57
16. หุ่นจำลอง	17	31.49	2	20.00	19	29.69	-	-	-	-	-	-	1	1.86	1	10.00	2	3.13
17. ของตัวอย่าง	12	22.23	2	20.00	14	21.88	-	-	-	-	-	-	3	5.56	1	10.00	4	6.25
18. ของลอมเบ	12	22.23	2	20.00	14	21.88	-	-	-	-	-	-	2	3.71	1	10.00	3	4.69
19. กราฟ	11	20.37	2	20.00	13	20.32	-	-	-	-	-	-	1	1.86	1	10.00	2	3.13
20. ไคออรามา	15	27.78	2	20.00	17	26.57	-	-	-	-	-	-	1	1.86	-	-	1	1.57

ที่มา จากการสำรวจ

ปรากฏว่า จำนวนวัสดุโสตทัศนที่ต้องการเพิ่มไม่เกิน 20 ที่ตอบมามากที่สุดได้แก่ ลูกโลก คิดเป็นร้อยละ 40.63 ต้องการเพิ่มไม่เกิน 40 ได้แก่ फिल्मสตริป งานเสียง คิดเป็นร้อยละ 6.25 ต้องการเพิ่มมากกว่า 40 ได้แก่ งานเสียง คิดเป็นร้อยละ 14.07

ตารางที่ 25 จำนวนเครื่องมือโสตทัศนที่ขอการเพิ่ม

เครื่องมือโสตทัศน	ขอเพิ่ม 1						ขอเพิ่ม 2 ขึ้นไป					
	ระดับจังหวัด		ระดับเขตการศึกษา		รวม		ระดับจังหวัด		ระดับเขตการศึกษา		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. เครื่องฉายภาพยนตร์	13	24.08	6	60.00	19	29.69	1	1.86	-	-	1	1.57
2. เครื่องฉายสไลด์	12	22.23	3	30.00	15	23.44	-	-	1	10.00	1	1.57
3. เครื่องฉายฟิล์มสตริป	9	16.67	3	30.00	12	18.75	2	3.71	1	10.00	3	4.69
4. เครื่องฉายภาพสาม ศักราช	16	29.63	4	40.00	20	31.25	1	1.86	1	10.00	2	3.13
5. เครื่องฉายภาพทึบ	25	46.30	4	40.00	29	45.32	2	3.71	-	-	2	3.13
6. เครื่องฉายภาพ จุลทรรศน์	25	46.30	5	50.00	30	46.88	1	1.86	1	10.00	2	3.13
7. เครื่องเล่นแผ่นเสียง	17	31.49	3	30.00	20	31.25	2	3.71	2	20.00	4	6.25
8. เครื่องบันทึกเสียง	16	29.63	6	60.00	22	34.38	2	3.71	-	-	2	3.13
9. จอฉาย	13	24.08	3	30.00	16	25.00	1	1.86	1	10.00	2	3.13
10. เครื่องรับโทรทัศน์	25	46.30	6	60.00	31	48.44	1	1.86	-	-	1	1.57
11. เครื่องรับวิทยุ	20	37.04	5	50.00	25	39.07	2	3.71	-	-	2	3.13

ที่มา จากการสำรวจ

พบว่า เครื่องมือโสตทัศนที่ขอการเพิ่ม 1 มีเปอร์เซ็นต์สูงทุกรายการ ที่สูงสุดคือ 48.44 เปอร์เซ็นต์ ได้แก่ เครื่องรับโทรทัศน์ สำหรับการขอเพิ่ม 2 มีเปอร์เซ็นต์สูงสุดคือ จานเสียง ศูนย์วิชาการตอมมา 6.25 เปอร์เซ็นต์

ตารางที่ 26 จำนวนเครื่องมือสำหรับการผลิตที่ต้องการเพิ่ม

เครื่องมือสำหรับการผลิต	ขอเพิ่ม 1						ขอเพิ่ม 2					
	ระดับจังหวัด		ระดับเขตการศึกษา		รวม		ระดับจังหวัด		ระดับเขตการศึกษา		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. เครื่องตัดกระดาษ	9	16.67	5	50.00	14	21.88	1	1.86	-	-	1	1.57
2. เครื่องอัดสำเนา	10	18.52	5	50.00	15	23.44	-	-	-	-	-	-
3. เครื่องฉายเอกสาร	30	55.56	7	70.00	37	57.82	-	-	-	-	-	-
4. กลองถ่ายภาพยนตร์	29	53.71	7	70.00	36	56.25	-	-	-	-	-	-
5. กลองถ่ายรูป	28	51.86	7	70.00	35	54.39	1	1.86	-	-	1	1.57
6. เครื่องพิมพ์ดีด	11	20.37	2	20.00	13	20.32	10	18.52	2	20.00	12	18.75
7. เครื่องอัดและขยายภาพ	28	51.86	7	70.00	35	54.69	-	-	-	-	-	-

ที่มา จากการสำรวจ

ปรากฏว่าเครื่องมือสำหรับการผลิตที่ต้องการเพิ่ม 1 มีเปอร์เซ็นต์สูงทุกรายการ ต้องการกลองถ่ายภาพยนตร์มีเปอร์เซ็นต์สูงสุดถึงร้อยละ 56.25 ที่ต้องการเพิ่ม 2 ได้แก่พิมพ์ดีด ต้องการสูงสุดมีร้อยละ 18.75

ตารางที่ 27 การจัดทำหมวดหมู่หนังสือและวัสดุ

ประเภทศูนย์วิชาการ	จัดทำหมวดหมู่ตามระบบทศนิยมของดิวอี้		จัดทำหมวดหมู่ตามระบบที่คิดขึ้นเอง		ไม่ได้จัดทำหมวดหมู่แบบใดทั้งสิ้น		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ระดับจังหวัด	16	29.63	4	7.40	34	62.97	54	100.00
ระดับเขตการศึกษา	3	30.00	1	10.00	6	60.00	10	100.00
รวม	19	29.69	5	7.82	40	62.50	64	100.00

ที่มา จากการสำรวจ

พบว่า ศูนย์วิชาการร้อยละ 62.50 ไม่ได้จัดทำหมวดหมู่หนังสือและวัสดุ มีศูนย์วิชาการที่จัดทำหมวดหมู่ตามระบบทศนิยมของดิวอี้ร้อยละ 29.69 และอีกร้อยละ 7.82 จัดทำหมวดหมู่ตามระบบที่คิดขึ้นเอง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 28 งบประมาณประจำปีสำหรับสิ่งตีพิมพ์ เครื่องมือ โสตทัศนวัสดุ และการผลิต

งบประมาณ	ระดับจังหวัด		ระดับเขตการศึกษา		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1 - 1,000	11	20.37	1	10.00	12	18.73
1,001 - 2,000	2	3.71	-	-	2	3.13
2,001 - 3,000	-	-	2	20.00	2	3.13
3,001 - 4,000	2	3.71	-	-	2	3.13
มากกว่า 4,000 ขึ้นไป	2	3.71	1	10.00	3	4.69
ไม่มีงบประมาณจัดสรรให้	37	68.50	6	60.00	43	67.19
รวม	54	100.00	10	100.00	64	100.00

ที่มา จากการสำรวจ

พบว่า ศูนย์วิชาการร้อยละ 67.19 ไม่มีงบประมาณที่จัดสรรให้โดยเฉพาะ สำหรับศูนย์วิชาการที่งบประมาณเป็นประจำก็ได้รับงบประมาณไม่เกิน 1,000 บาท มีจำนวนมากที่สุดร้อยละ 18.73

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 29 ความช่วยเหลือในด้านการเงิน วัสดุและเครื่องมือ

	ระดับจังหวัด		ระดับเขตการศึกษา		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. งบประมาณส่วนกลาง	28	51.86	6	60.00	34	53.13
2. งบประมาณส่วนจังหวัด	15	27.78	-	-	15	23.44
3. ความช่วยเหลือจากต่างประเทศ	11	20.37	2	20.00	13	20.32
4. จากผู้บริจาค	8	14.82	1	10.00	9	14.07
5. ไม่ได้ได้รับความช่วยเหลือ	16	29.63	1	10.00	17	26.57

ที่มา จากการสำรวจ

ปรากฏว่าความช่วยเหลือในด้านการเงิน วัสดุ และเครื่องมือ ได้รับจากงบประมาณส่วนกลาง ที่ศูนย์วิชาการตอบมามากที่สุดร้อยละ 53.13 รองลงมาคือร้อยละ 23.44 ได้รับจากงบประมาณส่วนจังหวัด

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 30 ความเห็นในเรื่องงบประมาณ

ความเห็นในเรื่องงบประมาณ	ระดับจังหวัด		ระดับเขตการศึกษา		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. จัดงบประมาณเช่นเดียวกับ						
สถานศึกษา	47	87.04	9	90.00	56	87.50
2. ให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดจัด						
ทางงบประมาณมาสนับสนุน	29	53.71	1	10.00	30	46.88

ที่มา จากการสำรวจ

ปรากฏว่าความคิดเห็นในเรื่องงบประมาณ ศูนย์วิชาการต้องการให้รัฐบาลจัดงบประมาณให้เช่นเดียวกับสถานศึกษา มีศูนย์วิชาการตอบมากที่สุดถึงร้อยละ 87.50 และต้องการให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดจัดทางงบประมาณมาสนับสนุนมีถึงร้อยละ 46.88

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 31 ความต้องการสถานที่และอาคาร

ความต้องการ	ระดับจังหวัด		ระดับเขตการศึกษา		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. ต้องการสถานที่และอาคาร	51	94.45	5	50.00	56	87.50
2. ไม่ต้องการสถานที่และอาคาร	1	1.85	4	40.00	5	7.81
ไม่ตอบ	2	3.70	1	10.00	3	4.69
รวม	54	100.00	10	100.00	64	100.00

ที่มา จากการสำรวจ

พบว่า ศูนย์วิชาการส่วนมากต้องการสถานที่และอาคาร มีศูนย์วิชาการตอบมามากที่สุดถึงร้อยละ 87.50

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 32 ความเห็นเกี่ยวกับที่ดินและอาคาร

ความเห็นเกี่ยวกับที่ดิน และอาคาร	ระดับจังหวัด		ระดับเขตการศึกษา				รวม					
	ได้	ไม่ได้	ได้	ไม่ได้	ได้	ไม่ได้	จำนวน	ร้อยละ				
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ				
1. ถ้าทางราชการจัดสรรงบประมาณให้เฉพาะภาครัฐ- ภัณฑ์ กากอสร่างอาคาร และอุปกรณ์อื่น ๆ ในสถาน จัดหาที่ดินใดหรือไม่	43	79.63	4	7.41	8	80.00	2	20.00	51	79.69	6	9.38
2. ถ้าทางราชการจัดสรรงบประมาณให้เฉพาะภาครัฐ- ภัณฑ์ และอุปกรณ์อื่น ๆ ในสถานจัดหาทั้งที่ดินและ อาคารจะใดหรือไม่	12	22.23	29	53.71	2	20.00	5	50.00	14	21.88	34	53.13

ที่มา จากการสำรวจ

พบว่า ศูนย์วิชาการร้อยละ 79.69 สามารถจัดหาที่ดินได้ ถ้าทางราชการจัดสรรงบประมาณสำหรับการก่อสร้างอาคารและครุภัณฑ์ให้ มีศูนย์วิชาการเพียงร้อยละ 21.88 สามารถจัดหาที่ดินและก่อสร้างอาคารเองได้ โดยให้ทางราชการจัดสรรงบประมาณเฉพาะครุภัณฑ์และอุปกรณ์ ส่วนศูนย์วิชาการอีกร้อยละ 53.13 ไม่สามารถจัดหาที่ดินและอาคารเองได้

ตารางที่ 33 ปัญหาและอุปสรรค

ปัญหาและอุปสรรค	มีอุปสรรคและปัญหาน้อยที่สุดหรือไม่มีเลย						มีอุปสรรคและปัญหาน้อย					
	ระดับจังหวัด		ระดับเขตการศึกษา		รวม		ระดับจังหวัด		ระดับเขตการศึกษา		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. การดำเนินงานตามวัตถุประสงค์และหน้าที่	3	5.56	1	10.00	4	6.25	12	22.23	2	20.00	14	21.88
2. สถานที่ตั้งอาคารและเนื้อที่สำหรับกิจกรรมต่าง ๆ	4	7.41	1	10.00	5	7.82	6	11.12	-	-	6	9.38
3. งานบริการและกิจกรรมคานการผลิตภัณฑ์อุปกรณ	1	1.86	-	-	1	1.57	9	16.67	1	10.00	10	15.63
4. งานบริการคานแหล่งวัสดุให้เพียงพอกับความตองการ	1	1.86	-	-	1	1.57	5	9.26	-	-	5	7.82
5. งานบริการคานวิชาชีพแกครูและผูบริหารการศึกษา	5	9.26	1	10.00	6	9.38	9	16.67	2	20.00	11	17.19
6. มีบุคคลรวมทํางานในหน่วยไมเพียงพอกับปริมาณงาน	5	9.26	-	-	5	7.82	13	24.08	1	10.00	14	21.88
7. ทัศนคติในหน่วยที่มีความสามารถในการบริหารศูนย์	6	11.12	1	10.00	7	10.94	14	25.93	1	10.00	15	23.44
8. บุคคลในหน่วยตองปฏิบัติงานอื่น ๆ ของจังหวัด	6	11.12	1	10.00	7	10.94	6	11.12	-	-	6	9.38
9. การเตรียมแผนงานต่าง ๆ เพื่อคําเนินงานศูนย์	4	7.41	1	10.00	5	7.82	12	22.23	-	-	12	18.75
10. การใหการศึกษา การฝึกอบรมเกี่ยวกับวัสดุและเครื่องมือ	2	3.71	-	-	2	3.13	12	22.23	1	10.00	13	20.32
11. ผูบริหารไมเห็นความสําคัญของการมีศูนย์วิชาการ	18	33.34	3	30.00	21	32.82	15	27.78	2	20.00	17	26.57
12. หนังสือและวัสดุมีไมเพียงพอกับความตองการของผูใ้	1	1.86	-	-	1	1.57	3	5.56	-	-	3	4.69
13. เครื่องมือสำหรับสอทดสอบและการผลิตมีไมเพียงพอ	1	1.86	-	-	1	1.57	6	11.12	-	-	6	9.38
14. ไมมีงบประมาณประจำปีที่แน่นอนในการคําเนินงาน	1	1.86	-	-	1	1.57	-	-	-	-	-	-
15. ขาดการสนับสนุนจากองคการบริหารสวนจังหวัด	3	5.56	1	10.00	4	6.25	6	11.12	-	-	6	9.38

ที่มา จากการสำรวจ

ตารางที่ 33 ปัญหาและอุปสรรค (ต่อ)

ปัญหาและอุปสรรค	มีอุปสรรคและปัญหามาก						มีอุปสรรคและปัญหามากที่สุด											
	ระดับเขต			ระดับจังหวัด			ระดับเขต			ระดับจังหวัด								
	ระดับจังหวัด		รวม	ระดับจังหวัด		รวม	ระดับจังหวัด		รวม	ระดับจังหวัด		รวม						
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ						
1. การดำเนินงานตามวัตถุประสงค์และหน้าที่	19	35.19	2	20.00	21	32.82	11	20.37	1	10.00	12	18.75	3	5.56	1	10.00	4	6.25
2. สถานที่ตั้งอาคารและเนื้อที่สำหรับกิจกรรมต่าง ๆ	14	25.93	3	30.00	17	26.57	14	25.93	3	30.00	17	26.57	15	27.78	2	20.00	17	26.57
3. งานบริการและกิจกรรมด้านการผลิตวัสดุอุปกรณ์	22	40.74	2	20.00	24	37.50	13	24.08	4	40.00	17	26.57	6	11.12	2	20.00	8	12.50
4. งานบริการด้านแหล่งวัสดุให้เพียงพอกับความต้องการ	20	37.04	4	40.00	24	37.50	23	42.60	4	40.00	27	42.19	2	3.71	1	10.00	3	4.69
5. งานบริการด้านวิชาชีพแก่ครูและผู้บริหารการศึกษา	20	37.04	4	40.00	24	37.50	10	18.52	2	20.00	12	18.75	4	7.41	-	-	4	6.25
6. มีบุคคลร่วมทำงานในหน่วยไม่เพียงพอกับปริมาณงาน	13	24.08	1	10.00	14	21.88	13	24.08	4	40.00	17	26.57	7	12.97	3	30.00	10	15.63
7. ตัวบุคคลในหน่วยที่มีความสามารถในการบริหารศูนย์	20	37.04	3	30.00	23	35.94	7	12.97	1	10.00	8	12.50	5	9.26	3	30.00	8	12.50

ตารางที่ 33 ปัญหาและอุปสรรค (ต่อ)

ปัญหาและอุปสรรค	มีอุปสรรคและปัญหาปานกลาง						มีอุปสรรคและปัญหามาก						มีอุปสรรคและปัญหามากที่สุด					
	ระดับเขต		ระดับเขต		ระดับเขต		ระดับเขต		ระดับเขต		ระดับเขต		ระดับเขต		ระดับเขต			
	ระดับจังหวัด	การศึกษา	รวม	ระดับจังหวัด	การศึกษา	รวม	ระดับจังหวัด	การศึกษา	รวม	ระดับจังหวัด	การศึกษา	รวม	ระดับจังหวัด	การศึกษา	รวม			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
8. บุคคลในหน่วยงานปฏิบัติงานอื่น ๆ ของจังหวัด	17	31.49	1	10.00	18	28.13	10	18.52	2	20.00	12	18.75	13	24.08	2	20.00	15	23.44
9. การเตรียมแผนงานต่าง ๆ เพื่อดำเนินงานศูนย์	23	42.60	6	60.00	29	45.32	8	14.82	-	-	8	12.50	4	7.41	2	20.00	6	9.38
10. การให้การศึกษา การฝึกอบรมเกี่ยวกับวัสดุและเครื่องมือ	17	31.49	1	10.00	18	28.13	14	25.93	6	60.00	20	31.25	6	11.12	-	-	6	9.38
11. ผู้บริหารไม่เห็นความสำคัญของการมีศูนย์วิชาการ	13	24.08	2	20.00	15	23.44	3	5.56	1	10.00	4	6.25	2	3.71	1	10.00	3	4.69
12. หนังสือและวัสดุมีไม่เพียงพอกับความต้องการของผู้ใช้	15	27.78	1	10.00	16	25.00	16	29.63	3	30.00	19	29.69	15	27.78	5	50.00	20	31.25
13. เครื่องมือสำหรับโสตทัศนและการผลิตมีไม่เพียงพอ	13	24.08	2	20.00	15	23.44	16	29.63	1	10.00	17	26.57	16	29.63	5	50.00	21	32.82

ตารางที่ 33 ปัญหาและอุปสรรค (ต่อ)

ปัญหาและอุปสรรค	มีอุปสรรคและปัญหปานกลาง						มีอุปสรรคและปัญหามาก						มีอุปสรรคและปัญหามากที่สุด					
	ระดับจังหวัด		ระดับเขต		รวม		ระดับจังหวัด		ระดับเขต		รวม		ระดับจังหวัด		ระดับเขต		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
14. ไม่มีงบประมาณประจำปี ที่แน่นอนในการดำเนินงาน	4	7.41	-	-	4	6.25	11	20.37	1	10.00	12	18.75	36	66.67	8	80.00	44	68.75
15. ขาดการสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนจังหวัด	11	20.37	1	10.00	12	18.75	15	27.78	-	-	15	23.44	16	29.63	3	30.00	19	29.69

ที่มา จากการสำรวจ

พบว่าศูนย์วิชาการมีปัญหาและอุปสรรคในค่านไม่มีงบประมาณประจำปีที่แน่นอนในการดำเนินงานมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 68.75 อันดับรองลงมาได้แก่เครื่องมือสำหรับ
 โสตทัศนและการผลิตมีไม่เพียงพอ คิดเป็นร้อยละ 32.82 ส่วนปัญหาและอุปสรรคน้อยที่สุดหรือไม่มีเลย ได้แก่ศูนย์บริการการศึกษาไม่เห็นความสำคัญของการมีศูนย์วิชาการ คิดเป็น
 ร้อยละ 32.82 ปัญหาและอุปสรรคอื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลาง

ตอนที่ 2 การอภิปรายผล

1. การเรียกชื่อศูนย์

จากการสำรวจปรากฏว่า มีการเรียกชื่อศูนย์ในระดับจังหวัดและระดับเขตการศึกษาแตกต่างกันถึง 8 ชื่อ อย่างไรก็ตาม คำว่า "ศูนย์วิชาการ" เป็นชื่อที่ใช้กันมากที่สุดถึงร้อยละ 41.56 อันดับรองลงมาใช้คำว่า ห้องสมุด ร้อยละ 31.17 สำหรับชื่อศูนย์บริการทางวิชาการ และศูนย์ส่งเสริมทางวิชาการ มีร้อยละ 2.60 เท่ากัน นอกนั้นใช้คำว่า ศูนย์วัสดุการศึกษา ศูนย์วัสดุอุปกรณ์การศึกษา ห้องสมุดวิชาการ และ Education Activities Center ร้อยละ 1.30 เท่า ๆ กัน

2. การจัดตั้งและความรับผิดชอบ

การจัดตั้งเริ่มขึ้นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2501 แต่ในระยะปี พ.ศ. 2501 - 2505 มีการจัดตั้งปีละ 1 - 2 ศูนย์เท่านั้น รวมระยะเวลา 5 ปีมีการจัดตั้งคิดเป็นร้อยละ 7.84 เท่านั้น ทันที พ.ศ. 2505 มีการประชุมสัมมนาเรื่องการจัดตั้งศูนย์วิชาการขึ้นที่ศูนย์วิชาการ พญาไท จึงทำให้จังหวัดและเขตการศึกษาค้นตัวจัดตั้งกันมากขึ้น จากการสำรวจจะเห็นว่า มีการจัดตั้งปีละ 1 - 12 ศูนย์ และต่อมาในช่วงปี พ.ศ. 2509 - 2512 เขตการศึกษา บางเขตจัดประชุมเรื่องศูนย์วิชาการ ทำให้จังหวัดค้นตัวมากขึ้น จากการสำรวจปรากฏว่า ปี พ.ศ. 2512 มีการจัดตั้งศูนย์วิชาการมากกว่าปีใด ๆ คือร้อยละ 18.75

ในด้านความรับผิดชอบ ศูนย์วิชาการระดับจังหวัดมีความรับผิดชอบต่อโรงเรียนโดยตรง พบว่ามีศูนย์ที่รับผิดชอบโรงเรียนเกิน 800 โรงเรียนเพียงร้อยละ 3.71 และที่ต่ำกว่า 100 โรงเรียน มีเพียงร้อยละ 7.41 เปอร์เซนต์สูงสุดที่ศูนย์วิชาการมีความรับผิดชอบต่อโรงเรียน 201 - 300 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 18.25 ส่วนศูนย์วิชาการระดับเขตการศึกษารับผิดชอบจังหวัดต่าง ๆ ที่สังกัดอยู่ในเขตการศึกษานั้น ๆ อีกต่อหนึ่ง

3. วัตถุประสงค์ในการจัดตั้ง

จากการสำรวจปรากฏว่า ศูนย์วิชาการมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ครูใช้เป็นแหล่งค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาวิชา และแนววิธีสอนมากที่สุดถึงร้อยละ 87.50 วัตถุประสงค์ที่

ศูนย์อบรมลงมาตามลำดับคือ เพื่อให้ครูมีโอกาสยืมหนังสือและวัสดุไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในการสอน ร้อยละ 82.82 เพื่อให้ครูได้เห็นตัวอย่างอุปกรณ์และโครงการสอนที่จัดทำขึ้น ร้อยละ 65.63 เพื่อเป็นตัวอย่างและให้คำแนะนำในการจัดห้องสมุดและทำอุปกรณ์ ร้อยละ 64.07 เพื่อให้ได้รับความรู้ ความบันเทิงจากหนังสือและวัสดุประเภทต่าง ๆ ร้อยละ 62.50 เพื่อให้ครูได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการปรับปรุงวิธีสอนและจัดทำอุปกรณ์การสอน ร้อยละ 59.38 อื่น ๆ ที่ศูนย์เขียนเพิ่มเติมมาร้อยละ 21.95

4. หน้าที่ของศูนย์วิชาการ

แม้การเรียกชื่อศูนย์จะแตกต่างกัน และมีวัตถุประสงค์แตกต่างกันไปบ้าง แต่หน้าที่ที่จะปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้นนั้นเป็นหน้าที่ที่เด่นชัด ดังจะเห็นได้จากการตอบแบบสอบถามของศูนย์วิชาการ ร้อยละ 92.19 กล่าวว่า มีหน้าที่ให้คำปรึกษาเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนและการใช้แหล่งวิชาการ ส่วนหน้าที่อื่น ๆ ที่ให้คำอบรมลงมาได้แก่ การประสานงานด้านข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับการศึกษาร้อยละ 82.82 จัดหาวัสดุอุปกรณ์ช่วยในการอบรมระหว่างประจำการร้อยละ 62.50 ให้ขอเสนอเทศการพัฒนาใหม่ ๆ ร้อยละ 59.38 จัดหาวัสดุสำหรับการสอนในชั้นเรียนและการค้นคว้าร้อยละ 53.13 ผลิตรีทัศน์ใหม่ ๆ ตามความต้องการของครูและนักเรียนร้อยละ 42.19 สอนการใช้วัสดุทั้งสิ่งตีพิมพ์และวัสดุที่ไม่ใช่สิ่งตีพิมพ์ร้อยละ 35.94

5. สถานที่ตั้งและอาคาร

ในการประชุมสัมมนาที่ศูนย์วิชาการพญาไท เมื่อปี พ.ศ. 2505 ที่ประชุมลงมติเห็นควรสร้างอาคารเอกเทศ แต่จากผลการสำรวจปรากฏว่า มีศูนย์วิชาการเพียงร้อยละ 6.25 ที่มีอาคารเป็นเอกเทศ และที่ยังนับว่าอยู่ในเกณฑ์ดีก็คือ ศูนย์วิชาการที่อยู่ในสำนักงานของหน่วยศึกษานิเทศก์ซึ่งเป็นอาคารเอกเทศมีร้อยละ 34.38 นอกจากนั้นเป็นศูนย์วิชาการที่อยู่ในสำนักงานของหน่วยศึกษานิเทศก์ที่อาศัยสถานที่อยู่ในอาคารเดียวกันกับส่วนราชการอื่น ๆ ซึ่งมีมากถึงร้อยละ 56.25 ดังนั้นจึงก่อให้เกิดปัญหาในเรื่องอื่น ๆ ตามมาอีกด้วย จากคำตอบที่ศูนย์วิชาการตอบมาร้อยละ 65.63 ให้เหตุผลว่า สถานที่ที่ตั้งไม่เหมาะสมเนื่องจาก

คัมแคบและไม่เป็นเอกเทศ ศูนย์วิชาการร้อยละ 45.32 มีเนื้อที่ไม่เกิน 100 ตารางเมตร
 ควบเหตุนี้เองศูนย์วิชาการจึงต้องการเนื้อที่เพิ่มขึ้น จากคำถามเกี่ยวกับความเห็นในเรื่อง
 เนื้อที่ที่เหมาะสม ศูนย์วิชาการร้อยละ 65.61 มีความเห็นว่า เนื้อที่ที่เหมาะสมจะต่องมาก
 กว่า 100 ตารางเมตร ส่วนอีกร้อยละ 26.57 ไม่ตอบว่าเนื้อที่ที่เหมาะสมควรเป็นเท่าใด

6. การบริการและกิจกรรม

ในด้านการผลิตวัสดุ มีศูนย์วิชาการร้อยละ 93.75 ผลิตสิ่งพิมพ์ที่เป็นประโยชน์ต่อ
 ครู เช่น โครงการสอน เอกสารการอบรม เป็นต้น ร้อยละ 79.69 ผลิตข้อสอบแจกจ่าย
 ไปยังโรงเรียน นอกจากนั้นบริการและกิจกรรมด้านการผลิตอื่น ๆ ทุกข้อที่ถามไปศูนย์วิชา
 การตอบมาเกินร้อยละ 40.63 ทุกข้อ

การให้บริการยืมและใช้วัสดุทั้งภายในและภายนอกศูนย์ ร้อยละ 71.88 บริการ
 และกิจกรรมอันคับรองลงมาคือ ให้อำนาจแนะนำเกี่ยวกับวัสดุและการใช้วัสดุร้อยละ 70.32
 อันคับสุดท้ายที่ศูนย์วิชาการเขียนเพิ่มเติมมาคิดเป็นร้อยละ 1.57 เท่านั้น ได้แก่การแจกจ่าย
 วัสดุที่ได้รับเป็นตัวอย่างจากบริษัทห้างร้าน

ในค่านวิชาชีพ ศูนย์วิชาการร้อยละ 57.82 จัดประชุมนิเทศการใช้หนังสือและวัสดุ
 ทางวิชาชีพสำหรับครูที่บรรจุใหม่ร้อยละ 50 ช่วยเหลือในการออกแบบอุปกรณ์สำหรับการสอน
 วิชาต่าง ๆ ร้อยละ 34.38 สนับสนุนวัสดุวิชาชีพสำหรับการฝึกอบรมระหว่างประจำการ
 นอกจากนั้นศูนย์วิชาการตอบมาน้อยกว่าร้อยละ 20 ทั้งสิ้น

7. มุคคลากร

แม้ว่าศูนย์วิชาการจะเป็นชื่อที่ศูนย์ระดับจังหวัดและระดับเขตการศึกษาเลือกใช้คำนี้
 กันมากที่สุด แต่ผู้ซึ่งดำเนินงานศูนย์มิได้ใช้คำว่า "หัวหน้าศูนย์วิชาการ" มากตามไปด้วย
 เพราะจากการสำรวจปรากฏว่ายังคงใช้คำว่า "บรรณาธิการ" มากที่สุด คือร้อยละ 45.32
 และมีการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ซึ่งเรียกชื่อต่าง ๆ กันรวมทั้งหมด 10 ชื่อ

ในค่านวุฒิของมุคคลากรพบว่า ไม่มีวุฒิทางบรรณาธิการศาสตร์ หรือโสศกทัศน์ศึกษา
 ร้อยละ 82.82 ส่วนที่มีวุฒิทางบรรณาธิการศาสตร์มีเพียงร้อยละ 4.69 ร้อยละ 7.84 มี

วิถีทางค่านิสิตศึกษาศึกษา อย่างไรก็ตาม ผู้ดำเนินงานศูนย์วิชาการมีความรู้และประสบการณ์ โดยศึกษาหาความรู้จากตำราหรือเอกสารต่าง ๆ ร้อยละ 56.25 และเคยได้รับการอบรม ร้อยละ 35.94 นอกจากนี้มีผู้ดำเนินงานศูนย์ร้อยละ 10.94 เป็นผู้ที่ไม่มีความรู้และ ประสบการณ์เลย

ในค่านิยมบุคลากรช่วยงาน นอกเหนือจากศึกษานิเทศก์ปรากฏว่า ศูนย์วิชาการร้อยละ 71.88 ไม่มีบุคลากรช่วยงาน ร้อยละ 18.75 มีภารโรงประจำศูนย์วิชาการ ร้อยละ 6.25 มีเสมียนประจำสำนักงานและครูช่วยราชการ

8. เครื่องมือและวัสดุ

จากการสำรวจเปรียบเทียบเครื่องมือและวัสดุกับความจำเป็นในการใช้สอยโดยให้ ศูนย์วิชาการตอบ 3 ของ คือ เพียงพอ ไม่เพียงพอ และไม่สามารถยืมจากแหล่งใกล้เคียง ได้ ไม่เพียงพอแต่ยืมจากแหล่งใกล้เคียง ผลปรากฏว่าเปอร์เซ็นต์ของไม่เพียงพอ และ ไม่สามารถยืมจากแหล่งใกล้เคียงได้ สำหรับสิ่งพิมพ์ (ยกเว้นหนังสือพิมพ์) มีเปอร์เซ็นต์สูง กว่าอีก 2 ของทุกรายการ แสดงให้เห็นว่าศูนย์วิชาการเป็นจำนวนมากมีสิ่งพิมพ์ไม่เพียงพอ กับความจำเป็นในการใช้สอย สำหรับโสตทัศนวัสดุก็เช่นเดียวกับสิ่งพิมพ์ แต่ขาดแคลนมาก กว่าสิ่งพิมพ์ เพราะช่วงเปอร์เซ็นต์ระหว่างเพียงพอกับไม่เพียงพอแตกต่างกันมาก คือเพียงพอ อยู่ระหว่างร้อยละ 1.57 - 26.57 แต่ไม่เพียงพอและไม่สามารถยืมจากแหล่งใกล้เคียงได้ อยู่ระหว่างร้อยละ 43.75 - 59.38 จากการสอบถามความต้องการวัสดุสิ่งพิมพ์และวัสดุ โสตทัศนเพิ่มเติมปรากฏว่า หนังสือ ภาคปฏิบัติ สิ่งพิมพ์ของกระทรวงศึกษาธิการ วารสาร หนังสือพิมพ์ แคตตาล็อก มีเปอร์เซ็นต์สูงในของต้องการเพิ่ม 1 - 20 เล่มเท่านั้น แต่สิ่งพิมพ์ อื่นมีเปอร์เซ็นต์สูงในของต้องการเพิ่มมากกว่า 40 เล่มขึ้นไป สำหรับโสตทัศนวัสดุแม้จะ ขาดแคลนมากแต่การขอเพิ่มโสตทัศนวัสดุอยู่ในระหว่าง 1 - 20 ชื่อ มีเปอร์เซ็นต์สูงทุก รายการชื่อ

เครื่องมือโสตทัศนวัสดุเมื่อเปรียบเทียบกับการใช้สอยปรากฏว่า เครื่องฉายสไลด์ เครื่องฉายฟิล์มสตริป เครื่องบันทึกเสียง และจอฉาย มีเปอร์เซ็นต์เพียงพอมากกว่าอีก 2 ของ นอกจากนี้เปอร์เซ็นต์ของไม่เพียงพอและไม่สามารถยืมจากแหล่งใกล้เคียงได้มี

เปอร์เซ็นต์สูงกว่าอีก 2 ช่องทั้งสิ้น จากการสอบถามความต้องการเครื่องมือโสตทัศนศึกษาเพิ่มเติม พบว่าศูนย์วิชาการส่วนมากต้องการขอเพิ่ม 1 ชิ้น ส่วนที่ขอเพิ่ม 2 ชิ้นนั้นมีเปอร์เซ็นต์ต่ำมาก

เครื่องมือสำหรับการผลิต ปรากฏว่าเครื่องตัดกระดาษ เครื่องอัดสำเนา เครื่องพิมพ์ดีด เมื่อเปรียบเทียบกับการใช้สอยมีเปอร์เซ็นต์เพียงพอมากกว่าอีก 2 ช่อง นอกจากนี้แล้ว เปอร์เซ็นต์ของไม่เพียงพอและไม่สามารถยืมจากแหล่งใกล้เคียงก็มีเปอร์เซ็นต์สูงกว่า จากการสอบถามความต้องการเครื่องมือสำหรับผลิตเพิ่มเติม พบว่าเปอร์เซ็นต์ที่ขอเพิ่มรายการละ 1 ชิ้น มีเปอร์เซ็นต์สูงทุกรายการ ส่วนศูนย์วิชาการที่ขอเพิ่ม 2 ชิ้นนั้นมีเปอร์เซ็นต์ต่ำมาก

9. การจัดหมวดหมู่หนังสือและวัสดุ

จากการสำรวจพบว่า ศูนย์วิชาการร้อยละ 62.50 ไม่ได้จัดหมวดหมู่หนังสือและวัสดุตามระบบสากลใด ๆ หรือแม้แต่ระบบที่คิดขึ้นเอง ร้อยละ 29.69 จัดหมวดหมู่หนังสือและวัสดุตามระบบทศนิยมของดิวอี้ และร้อยละ 7.82 จัดหมวดหมู่หนังสือและวัสดุตามระบบที่คิดขึ้นเอง

10. การเงิน

จากการสำรวจปรากฏว่า ศูนย์วิชาการร้อยละ 67.19 ไม่ได้รับงบประมาณที่จัดสรรให้โดยเฉพาะ สำหรับศูนย์วิชาการที่ใช้งบประมาณเป็นประจำมีเพียงร้อยละ 32.81 เท่านั้น และในจำนวนนี้ร้อยละ 18.75 ใ้ไม่เกิน 1,000 บาท สำหรับความช่วยเหลือในด้านการเงิน วัสดุ และเครื่องมือ ศูนย์วิชาการร้อยละ 53.13 ใ้รับงบประมาณจากส่วนกลาง นอกจากนั้นก็ใ้รับงบประมาณส่วนจังหวัดบ้าง จากต่างประเทศ และผู้บริจาค มีศูนย์วิชาการร้อยละ 26.57 ไม่ได้รับความช่วยเหลือจากแหล่งใดเลย จากการสอบถามความคิดเห็นในเรื่องงบประมาณ ศูนย์วิชาการร้อยละ 87.50 ต้องการใ้รัฐบาลจัดสรรงบประมาณใ้เช่นเดียวกับสถานศึกษา และร้อยละ 46.88 ต้องการใ้องค์การบริหารส่วนจังหวัดจัดหางบประมาณสนับสนุน ความเห็นในค่านาคารสถานที่ ส่วนมากศูนย์วิชาการไม่มีอาคารเอกเทศ จึงมีความต้องการสถานที่และอาคารร้อยละ 87.50 และในจำนวนนี้ศูนย์วิชาการ

ร้อยละ 79.69 พร้อมทั้งจะจัดหาที่ดินให้ และร้อยละ 53.13 ถ้าทางราชการไม่มีค่าก่อสร้าง อาคารก็พร้อมที่จะจัดหาที่ดินและอาคารให้ แต่ทางราชการต้องสนับสนุนด้านครุภัณฑ์และอุปกรณ์อื่น ๆ เป็นประจำแก่ศูนย์วิชาการตลอดไป

11. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานศูนย์วิชาการ

ปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญยิ่งของศูนย์วิชาการ จากแบบสอบถามปรากฏว่า ไม่มีงบประมาณประจำปีที่แน่นอนในการดำเนินงานเป็นอุปสรรค และเป็นปัญหามากที่สุด ศูนย์วิชาการตอบมาร้อยละ 68.75 และที่เป็นปัญหาและอุปสรรคน้อยที่สุดร้อยละ 32.82 ตอบว่าผู้บริหารการศึกษาไม่เห็นความสำคัญของการมีศูนย์วิชาการ นอกจากนี้แล้วโดยเฉลี่ยมีปัญหาและอุปสรรคปานกลาง

ขอเสนอแนะ

1. กระทรวงศึกษาธิการควรดำเนินงานจัดตั้งศูนย์วิชาการอย่างมีระบบและมีประสิทธิภาพทุกระดับ เพราะเป็นเครื่องมืออันสำคัญยิ่งอย่างหนึ่งของการจัดการศึกษา และจะช่วยแก้ปัญหาต่าง ๆ ดังนี้

ก. ช่วยขจัดความสูญเปล่าทางการศึกษาเนื่องจากการใช้วัสดุอุปกรณ์ เพราะในปัจจุบันบางแห่งมีวัสดุอุปกรณ์แต่ไม่ได้ใช้ให้เป็นประโยชน์ วัสดุอุปกรณ์เหล่านั้นย่อมจะเสื่อมไปตามระยะเวลา บางแห่งไม่รู้จักซ่อมแซมบำรุงรักษาทำให้ต้องซื้อใหม่เมื่อยังไม่ถึงเวลาอันสมควร และบางแห่งใช้วัสดุอุปกรณ์อย่างสุรุ่ยสุร่ายทำให้เกิดการรั่วไหล การจัดศูนย์วิชาการเพื่อรวบรวมวัสดุอุปกรณ์ทุกชนิด มีผู้ประเมินค่า รักษาดูแล ซ่อมแซม ย่อมเกิดผลดีขึ้นอย่างแน่นอน

ข. ช่วยให้ครู ศึกษานิเทศก์ และผู้เกี่ยวข้องกับการศึกษาได้ใช้เป็นแหล่งศึกษาค้นคว้า วิจัย เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน และติดตามศึกษาหาความรู้ให้แตกฉานยิ่งขึ้น เพราะปัจจุบันวิทยาการต่าง ๆ ก้าวหน้าไปเร็วมาก ถ้าไม่ติดตามอยู่เสมอนานไปการวินิจฉัยปัญหาทางการศึกษาและการดำเนินงานปรับปรุงคุณภาพการศึกษาที่ต้องอาศัยหลักวิชาที่อาจนิพพลาคได้ง่าย

ค. ช่วยส่งเสริมความคิดริเริ่มใหม่ ๆ ในวงการศึกษ เช่น นำเอาเทคโนโลยีใหม่ ๆ ทางการศึกษามาทดลองใช้ เช่น การสอนเป็นคณะ บทเรียนสำเร็จรูป เป็นต้น

2. การจัดระบบศูนย์วิชาการใหม่มีประสิทธิภาพ ควรจะมีแผนงานการบริการให้ครอบคลุมทั่วประเทศ โดยจัดเป็นศูนย์วิชาการระดับภาคต่าง ๆ ของประเทศ (Regional Media Center) โดยตั้งขึ้นในภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้ และภาคกลาง (บริการภาคตะวันตกและตะวันออกด้วย) ศูนย์ระดับนี้ควรมีบริการอย่างกว้างขวาง เช่น มีห้องฟ้าจำลอง ห้องสมุดวิชาการ หน่วยผลิตวัสดุอุปกรณ์ และถ้าขยายไปถึงการจัดรายการวิทยุและโทรทัศน์เพื่อการศึกษาด้วยจะดียิ่งขึ้น ศูนย์ระดับนี้ควรดำเนินงานโดยกรมวิชาการ ส่วนระดับภาคศึกษาและจังหวัดควรมอบให้ศึกษาธิการเขต ศึกษาธิการจังหวัด และศึกษานิเทศก์ดำเนินงาน เพราะเป็นเจ้าหน้าที่ทางฝ่ายวิชาการโดยตรง โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลังจากโอนโรงเรียนประชาบาลไปห้องค้การบริหารส่วนจังหวัดแล้ว ศึกษาธิการจึงควรมุ่งหน้าให้ฝ่ายวิชาการให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น โดยดำเนินงานศูนย์วิชาการใหม่มีประสิทธิภาพ สำหรับศูนย์วิชาการระดับโรงเรียนเป็นหน้าที่ของครูใหญ่และบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียน

3. ควรออกมาตราฐานสำหรับศูนย์วิชาการทุกระดับ เพื่อให้เป็นแนวทางสำหรับดำเนินงานและเป็นการกระตุ้นให้ผู้บังคับบัญชาให้การสนับสนุนศูนย์วิชาการให้ได้ตามมาตรฐานที่กำหนดขึ้น

4. ควรจัดตั้งศูนย์วิชาการตัวอย่างทุกระดับ เพื่อให้โรงเรียน จังหวัด เขตการศึกษา ภาคต่าง ๆ ของประเทศได้แนวความคิดและแบบอย่างที่ดีไปจัดในท้องถิ่นของตน

5. ในด้านอาคารสถานที่ สภาพปัจจุบันศูนย์วิชาการมีเนื้อที่คับแคบและไม่เป็นเอกเทศ ความต้องการในด้านการเงินจึงมีมาก จากการสอบถามความคิดเห็นในเรื่องการก่อสร้างอาคารใหม่ ปรากฏว่าจังหวัด และเขต มีความพร้อมต่าง ๆ กัน ในบางแห่งสามารถจัดหาที่ดินให้ได้ บางแห่งสามารถจัดหที่ดินและก่อสร้างอาคารได้เอง บางแห่งยินดีออกเงินสมทบกับเงินงบประมาณครึ่งหนึ่งและขอให้รัฐบาลสนับสนุนด้านวัสดุอุปกรณ์ที่ขาดไป ฉะนั้นรัฐบาลควรตอบสนองโดยมีโครงการเป็นระยะ ๆ ที่แน่นอน

6. ควรจัดบริการและกิจกรรมให้เหมาะสมกับปัญหาทางการศึกษาของไทยโดยเฉพาะ และควรจะเน้นวัสดุอุปกรณ์ที่มีราคาไม่แพงมาก สามารถผลิตขึ้นได้เองภายใน

ประเทศ เทคโนโลยีใหม่ ๆ ควรทดลองจนเกิดผลดีและใช้คุ้มค่ากับการลงทุนจึงเผยแพร่ให้ใช้ทั่วประเทศ กิจกรรมบางอย่างจำเป็นสำหรับประเทศ เช่น ศูนย์วัสดุการศึกษามีหน่วยแปลและรวบรวมนับว่าเป็นประโยชน์มาก เพราะประเทศไทยยังขาดแคลนหนังสือทั้งในและนอกหลักสูตรอยู่อีกมาก จึงควรแปลและรวบรวมหนังสือดี ๆ ของต่างประเทศไว้

7. การจัดศูนย์วิชาการควรกระจายมาจากห้องสมุด เพราะฉะนั้นแต่ละระดับควรจัดห้องสมุดให้สมบูรณ์เสียก่อนแล้วจึงขยายงานไปถึงวัสดุอุปกรณ์อื่น ๆ จนเป็นศูนย์วิชาการ ดังตัวอย่างในประเทศสหรัฐอเมริกาศูนย์วิชาการโคเคียบโตมาจากห้องสมุดเป็นส่วนมาก

8. เนื่องจากขาดบุคคลากรที่มีวุฒิทางบรรณารักษศาสตร์และโสตทัศนศึกษาเป็นจำนวนมาก จึงควรสนับสนุนให้มีการศึกษาต่อในสาขาวิชาดังกล่าว หรือจัดการอบรมระยะยาว นอกจากนั้นควรมีจำนวนบุคคลากรเพียงพอและปฏิบัติงานเต็มเวลาในศูนย์วิชาการโดยเฉพาะ ไม่ควรจะเป็นงานฝากรักเรียนพิเศษจนมากเกินไป

9. ในค่านงบประมาณ ศูนย์วิชาการควรได้รับงบประมาณที่แน่นอนเพื่อใช้จ่ายสำหรับแต่ละปีจากกระทรวงศึกษาธิการ และองค์การบริหารส่วนจังหวัด โดยคิดคำนวณจากจำนวนนักเรียนหรือจำนวนห้องเรียน

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย